

KAKUK PETRA

A kínai háromgyermek-politika a gyakorlatban
Országos családvédelmi és családbarát intézkedések,
helyi születésösztönző kezdeményezések

Abstract

The Chinese Three-child-policy in Practice

National Family Protection and Family-friendly Measures, Local Childbearing Promotion Initiatives

In August 2021, the Chinese three-child policy (*san hai zhengce* 三孩政策) took effect, ending the country's former restrictive population policy. In China, the low birth-rate is one of the reasons behind the rapid aging of society, therefore the new policy seeks to achieve its demographic goals by encouraging childbirth. In the first part of my paper, I present the family-friendly and family protection measures introduced by the central government in recent years. In the second part of my paper, based on local family planning regulation amendment reports and related news items, I show how local childbearing promotion initiatives are complementing the central measures in the first four months of the three-child policy. At the end of the analysis, I outline the future of the three-child policy. The policy is unlikely to reverse fertility decline and ageing; however, it can slow down the pace of both and help China to win time to continue developing its social care systems.

Keywords: China, population policy, three-child policy, birth promotion, ageing society, family planning, intention for fertility

Bevezetés

A 2020-ban zajló hetedik országos népszámlálás eredményei is igazolták, hogy a kínai társadalom előregedése gyors ütemben zajlik. Az aktív népesség állománya 2011 óta csökken, a 2010-ben zajló országos népszámlálás óta 40 millió fővel zsugorodott. A 0–14 év közötti fiatalok népességen belüli aránya már kisebb, mint a hatvan éven felülieké, előbbi 17,95%, utóbbi 18,7%.¹ A 2021-ben

¹ Salát 2021: 7–8.

zajló, a népesség 0,1%-át lefedő időközi népszámlálás² alapján 2021-ben már csak 10,62 millió gyermek született Kínában, 1,38 millióval kevesebb, mint a megelőző évben.³

A kínai vezetés 2021. május végén a Kínai Kommunista Párt Politikai Bizottságának ülésén bejelentette, hogy a demográfiai kihívások hosszú távú kezelésének érdekében bevezeti a háromgyermek-politikát.⁴ A 2021. augusztus végén módosított Népesség- és családtervezési törvény értelmében lakóhelyétől és etnikai hovatartozásától függetlenül minden kínai házaspárnak három gyermeket engedélyeznek.⁵ A törvénymódosítás eltörli a korábbi társadalmi fenntartási díjat és egyéb büntetéseket, amelyekkel eddig az engedélyezettnél több gyermeket vállaló házaspárokat sújtották. Tehát bár hivatalosan csak három gyermeket engedélyeznek, nem szankcionálják a háromnál több gyermeket vállalókat sem.⁶

A Kínában évtizedek óta zajló termékenységsökkenés és a mára kialakult alacsony gyermekvállalási hajlandóság részben a korábbi születéskorlátozás, részben a vele egy időben zajló gazdasági-társadalmi fejlődés következménye.⁷ Mára a kisebb családok váltak társadalmi normává Kínában,⁸ ami többek között az ingatlanárak, illetve oktatási költségek gyors emelkedésével,⁹ illetve a nőket érintő munkahelyi diszkriminációval is magyarázható.¹⁰ A nők foglalkoztatása Kínában nagyobb költséggel jár, mint a férfiaké, többek között azért, mert a szülés után járó juttatások egy részét a munkáltatóknak kell fizetnie.¹¹ Az okok sokfélesége miatt a születéskorlátozás enyhítése önmagában nem eredményezné a születésszámok emelkedését,¹² ezért a törvénymódosítás¹³ számos olyan ösztönző jellegű intézkedést is javasolt, amelyekkel a helyi kormányzatok az adott demográfiai körülményekkel összhangban támogathatják a gyermekvállalást. Ahogy a kutatás bemutatja, a Népesség- és családtervezési törvény augusztusi módosítása óta a helyi kormányzatok sorra újítják meg saját családtervezési előírásukat, hogy összhangba hozzák az új háromgyermek-politikával. Bár bizonyos szempontból a három gyermekre vonatkozó limit is népességekörlátozásnak tűnhet, valójában a politika a támogató intézkedésekkel együtt már ösztönző jellegű népességpolitikának számít.

² Wang 2022.

³ Sun 2022.

⁴ Zhang–Liu–Cao 2021.

⁵ Global Times 2021d.

⁶ Zhang 2021.

⁷ Sobotka–Zhang 2021: 2.

⁸ Croft 2021: 16.

⁹ Reuters 2021.

¹⁰ Mayger–Liu 2021.

¹¹ Gao–Li 2021: 256–260.

¹² Chen et al. 2020: 55.

¹³ Országos Népi Gyűlés 2021a.

A tanulmány a következő kérdésekre keresi a választ:

1. A központi kormányzat az elmúlt években milyen családvédelmi és családbarát intézkedéseket vezetett be?
2. Hogyan zajlik a háromgyermek-politika végrehajtása a gyakorlatban, vagyis a helyi kormányzatok milyen konkrét születésösztönző intézkedéseket vezettek be a háromgyermek-politika első négy hónapjában?

A kutatás a kínai népességpolitika jelenleg is zajló változásait mutatja be, ezért elsődleges forrásai a kínai sajtóhírek voltak. A kapcsolódó szakirodalom áttekintésével először megvizsgáltam a kínai termékenységcsökkenés okait és a népességpolitika változásait az elmúlt években. Ezután a 2021 júniusa óta megjelent, kínai népességpolitikával kapcsolatos híreket és jelentéseket dolgoztam fel. Ezek alapján összegyűjtöttem azokat a központi intézkedéseket az elmúlt néhány évből, amelyek a családi értékek védelmét szolgálják, és amelyeket a gyermekvállalást akadályozó okok kezelése érdekében vezettek be. Ezzel párhuzamosan figyeltem a tartományi és tartományi jogú városok népességpolitikai szabályozásának a megújításáról szóló sajtóhíreket és jelentéseket.

Az elemzés tekintettel van arra, hogy melyek a legjellemzőbb születésösztönző intézkedések, és ezek alkalmazása hogyan tér el az egyes tartományok és tartományi jogú városok között. A gyermekvállalást ösztönző helyi politikákat nem közigazgatási egységként, hanem típusonként mutatom be, hogy átfogóbb kép bontakozzon ki a már bevezetett intézkedésekről. Az elemzésben a 2021. augusztus–december között megjelenő helyi születésösztönző intézkedések szerepelnek.

Ismereteim szerint még nem készült a magyar és a nemzetközi szakirodalomban ilyen típusú átfogó összefoglaló, amely a különböző közigazgatási egységek születésösztönző politikáit egy helyre gyűjtve mutatja be. A tanulmány végén szakirodalmi és egyéb források segítségével felvázolom a kínai háromgyermek-politika jövőjét.

1. Központi intézkedések: családvédelmi és családbarát politikák

A korlátozó jellegű népességpolitika a megszűnése után is hatással van a házaspárok gyermekvállalási döntéseire,¹⁴ ezért a családokkal kapcsolatos társadalmi normák megváltoztatása is szükséges¹⁵ ahhoz, hogy a háromgyermek-politika céljait el lehessen érni. Az elmúlt években megfigyelhető, hogy a központi kommunikáció igyekszik családbarát környezetet teremteni és ezt megfelelő kampányokkal alátámasztani. Hat éve még az egykepolitikát népszerűsítő

¹⁴ Wang 2013: 15.

¹⁵ Qian 2021.

szlogenekkel találkozhattunk, mára azonban ismét a nagyobb családok váltak ideális, követendő példává. Zhang Yiqi a *Renmin Ribao* napilapban megjelent cikkében 2018-ban már úgy fogalmazott, hogy a gyermekszületés nem csupán családi, hanem nemzeti ügy is.¹⁶ A gyermekvállaláshoz ideális társadalmi környezet kialakítása céljából zajlott a Kínai Családtervezési Egyesület 2021 szeptemberében zárult, a háromgyermek-politikát népszerűsítő szlogeníró pályázata is.¹⁷ Az októberben elfogadott Családi nevelést népszerűsítő törvény¹⁸ szintén azt a tudatot próbálja erősíteni, hogy a családi értékek a nemzet fejlődésének és a társadalom stabilitásának az alapkövei.

1.1. Adókedvezmények

A háromgyermek-politika bevezetéséről szóló döntés¹⁹ által javasolt gyermekvállalást ösztönző intézkedések között szerepeltek a gyermekvállalással és a gyermekneveléssel összefüggő adókedvezmények is. Bár ezek helyi szintű bevezetésére még várni kell, 2019 és 2025 között a gyermekgondozási és háztartási szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások bevételei országsszerte áfamentességet élveznek, és az ilyen jellegű vállalkozások adóalapja 10%-kal csökkenthető.²⁰ Emellett a három éven felüli gyermeket nevelő szülők személyi jövedelemadója havonta 1000 *yuannel* (körülbelül 50 000 forinttal) csökkenthető egészen az egyetemi tanulmányok végéig, amennyiben a gyermekükre fordított oktatási kiadásait igazolni tudják.²¹

1.2. A nők munkahelyi diszkriminációjának csökkentése

2019 óta tilos az állásinterjúkon a női jelentkezőket családi állapotukról és gyermekvállalási terveikről kérdezni.²² Az Államtanács 2021 szeptemberében kiadott *Tervezet a nők helyzetének javítására Kínában (2021–2030)* című dokumentuma a nők egyenjogúsága érdekében különböző célokat és intézkedéseket fogalmaz meg. Előírja például, hogy a nemi egyenjogúságnak meg kell valósulnia a munkahelyeken, és hogy a társadalombiztosítási rendszerek fejlesztése során a nők sajátos igényeit is figyelembe kell venni.²³

¹⁶ Feng 2018.

¹⁷ Global Times 2021c.

¹⁸ Országos Népi Gyűlés 2021b.

¹⁹ KNK központi népi kormánya 2021a.

²⁰ Zhang 2021.

²¹ MOORE MS Advisory 2020.

²² EChinacities.com 2019.

²³ KNK központi népi kormánya 2021c.

1.3. A válások megnehezítése

A kínai Polgári törvénykönyvet 2020-ban módosították, a módosítások többek között a házasságok megszüntetését is érintik. A 2021. január óta érvényes rendelkezések alapján a válásokat 30 napos türelmi időszaknak kell megelőznie, a hivatalos jogi procedúra csak ez után kezdhető meg. A módosítás célja, hogy a meggondolatlan válások számát lecsökkentse, erősítse a családok stabilitását, támogassa a harmonikus családi értékek és társadalmi rend kialakulását.²⁴ Éveken át tartó emelkedés után 2020-ban csökkenésnek indult a válások száma, és a tendencia a szabályozás bevezetése után is folytatódott. 2021 első negyedében 70%-kal csökkent a válások száma a megelőző év azonos időszakához képest.²⁵

1.4. Az abortuszok számának csökkentése

A *Tervezet a nők helyzetének javítására Kínában (2021–2030)* című dokumentum egyik célkitűzése a nem egészségügyi okokból végzett abortuszok számának a csökkentése és jobb hozzáférés biztosítása a nőknek a terhességet megelőző egészségügyi szolgáltatásokhoz.²⁶ A nemi alapon történő terhességmegszakításokat már az egykepolitika idején is próbálták visszaszorítani több-kevesebb sikerrel, de annak elsődleges motivációja a nemi arány eltolódásának a megakadályozása volt. A mostani módosítás azonban már az ösztönző jellegű népességpolitika egyik eleme, egyfajta iránymutatás a helyi kormányzatok számára a központi kormányzat prioritásairól. Tartományi szinten már korábban is korlátozták bizonyos helyeken az abortuszt, például Jiangxi tartományban 2018 óta a 14. hétnél idősebb várandósságot csak három különböző egészségügyi szakember írásos javaslata alapján lehet megszakítani.²⁷

1.5. Kettős csökkentés politikája

Az egykepolitika azt eredményezte, hogy az egykék szülei a lehető legtöbbet fordították egyetlen gyermekük oktatására, ami az oktatási rendszerben tapasztalható kiélezett versenyhez és egyidejűleg az iskolán kívüli korrepetációs iparág felfutásához és a kapcsolódó díjak megemelkedéséhez vezetett. Felismerve, hogy ez csökkenti a gyermekvállalási hajlandóságot, a kínai kormány

²⁴ Xinhuanet 2020.

²⁵ Davidson 2021.

²⁶ KNK központi népi kormánya 2021c.

²⁷ Kuo 2018.

2021 júliusában elfogadta a kettős csökkentés politikáját, ezzel csökkenteni szeretnék az általános és középiskolások iskolai és iskolán kívüli terheit és a társadalmi egyenlőtlenségeket.²⁸ A szülőket úgy próbálják tehermentesíteni, hogy a szakköröket a drága magánintézményekből átterelik az ingyenes vagy olcsóbb közoktatásba. Mivel a szülők egy része kétkedéssel fogadta a politikát, az Oktatási Minisztérium 2021 szeptemberében bejelentette, hogy az iskolák, kormányzatok vagy illetékes hivatalok felelősségre vonhatók, ha akadályozzák ennek végrehajtását.²⁹

2. Helyi intézkedések: az országos háromgyermek-politikát támogató születésösztönző politikák

A kínai kormány a demográfiai adottságok nagy regionális eltérései miatt a háromgyermek-politika végrehajtását a helyi kormányzatokra bízta. A tartományok vagy tartományi jogú városok és néhány újító szellemű, még alacsonyabb szintű közigazgatási egység sorban jelentik be, hogy a háromgyermek-politikával összhangba hozzák családtervezési szabályozásukat, vagyis az eddigi korlátozó helyett születésösztönző politikákat vezetnek be. A támogató intézkedések azért játszanak kulcsszerepet a politika egésze szempontjából, mert a mennyiségi lazítás, vagyis a gyerekszámra vonatkozó kvóták emelése önmagában nem tudja visszafordítani a termékenységi ráta csökkenését.³⁰

2021 végén a „szárazföldi Kína” 31 közigazgatási egységéből már legalább 27-ben aktívan támogatták a gyermekvállalást, vagyis a korábbi korlátozó jellegű helyett ösztönző jellegű népessépolitikát vezettek be. A háromgyermek-politika első négy hónapjában bevezetett, illetve néhány esetben az addig csak bejelentett kezdeményezések elsősorban a gyermekvállaláshoz és gyermekneveléshez kapcsolódó szülői terhek és költségek csökkentésére irányulnak. A tartományok többsége a családalapításhoz kapcsolódó fizetett szabadságok (szülési, apasági és házasságkötéskor járó szabadság) időtartamát meghosszabbította, és nagy részük emellett egy új típusú gyermeknevelési szabadságot is bevezetett. A gyermekszületést és gyermeknevelést egyelőre csak néhány városban/járásban ösztönzik anyagilag is, például anyasági, gyermeknevelési vagy lakhatási támogatással. Bizonyos helyeken a szüléskor felmerülő kórházi költségekhez is hozzájárulnak. Néhány tartományban a meddőségi intézetek számát növelik, másutt pedig akár háromnál több gyermeket is engedélyeznek bizonyos feltételek teljesülése mellett. Egy tartományban a nők munkahelyi

²⁸ KNK központi népi kormánya 2021b.

²⁹ Zhao–Xu: 2021.

³⁰ Chen et al. 2020: 55.

diszkriminációja elleni fellépéssel próbálják vonzóbbá tenni a családalapítást. Két tartomány pedig napi gyermekgondozási vagy szoptatási szünetet biztosít a kisgyermekes anyukáknak.

2.1. Szülési szabadság

A tanulmány kifejezetten a változásokat rögzíti, vagyis azokat a tartományokat vagy tartományi jogú városokat nem említem, amelyekben a szülési és apasági szabadságok időtartama az elmúlt hónapokban változatlan maradt. A kétféle szabadság szabályozását és helyileg meghatározott időtartamát Liu Hongyan és kollégái rögzítették 2020-ban.³¹ A szülési és apasági szabadságok hosszának a háromgyermek-politika bevezetése óta zajló változásait a tanulmányukban szereplő kiinduló adatokhoz képest ismertetem. Kínában a nemzeti ünnepek (például tavaszünnep, őszközépfesztivál) alatt járó fizetett szabadságon felül egy éven túli munkaviszony esetén 5–15 nap fizetett szabadság jár,³² amelyet családalapítás esetén a következőkben bemutatott típusú és időtartamú szabadságokkal lehet kiegészíteni.

A szülési szabadság időtartamának meghatározása Kínában a tartományi vezetések hatásköre, de minimum 98 nap.³³ Peking,³⁴ Shanghai³⁵ és Tianjin³⁶ tartományi jogú városokban és Hubei³⁷ tartományban az eddigi 128 nap szülési szabadságot 158 napra hosszabbították. Pekingben a meghosszabbított szabadság azonban csak a harmadik gyermek születése esetén vehető igénybe. A munkáltató beleegyezése esetén a szabadság időtartama további egy–három hónappal meghosszabbítható,³⁸ vagyis legjobb esetben akár bő nyolc hónap szülési szabadságban is részesülhetnek a háromgyermekes pekingi nők. Zhejiang³⁹ tartományban az első gyermek születése esetén az eddigi 128 napot 158 napra, második vagy harmadik gyermek esetén 188 napra meghosszabbították. Chongqing⁴⁰ tartományi jogú városban az eddigi 158 nap helyett 178 nap szülési

³¹ Liu et al. 2020: 177–180.

³² Asia Briefing 2022.

³³ Liu et al. 2020: 176–178.

³⁴ Global Times 2021a.

³⁵ Xing 2021.

³⁶ Yang–Song 2021.

³⁷ Wang 2021.

³⁸ Du 2021a.

³⁹ Ma 2021.

⁴⁰ Chongqing város népi kormányzata 2021.

szabadság jár. Anhui,⁴¹ Jiangxi⁴² és Qinghai⁴³ tartományban az eddigi 158 napot 188 napra növelik meg a születésösztonzés érdekében. Hebei⁴⁴ tartományban azonban csak a harmadik gyermek születésekor jár a 158 napról 188 napra növelt szülei szabadság. Shaanxi⁴⁵ tartományban a harmadik gyermeknél az eddigi 168 napot fél évvel meghosszabbítják, és a szabadság teljes időtartama akár a 350 napot is elérheti. Jilin⁴⁶ tartományban a szülei szabadság időtartama az eddigi 158 napról a munkáltató beleegyezése esetén akár egy évre is meghosszabbítható, ez azonban egyelőre csak ajánlás.

2.2. Apasági szabadság

Az apasági szabadság időtartamának is csak a minimumát határozza meg a központi kormányzat, amely hét nap.⁴⁷ Tianjinben⁴⁸ az eddigi hétről 15 napra hosszabbítják az apasági szabadságot, Jilin⁴⁹ tartományban azonban még csak tervezik a jelenleg kiadható 15 nap apasági szabadság meghosszabbítását. Chongqingban⁵⁰ és Liaoning⁵¹ tartományban az apasági szabadság időtartamát az eddigi 15 napról 20 napra emelték. Anhui⁵² tartományban az eddigi 10, Jiangxi⁵³ tartományban pedig az eddigi 15 nap helyett 30 nap apasági szabadság jár a friss édesapáknak. Shaanxi⁵⁴ tartományban csak a harmadik gyermek születése esetén jár a meghosszabbított apasági szabadság, amely a korábbi 15 helyett 30 nap lesz.

2.3. Házasságkötéskor járó szabadság

A házasságkötések száma már hetedik éve csökken Kínában, 2020-ban csupán 8,13 millió pár kötött házasságot, 12%-kal kevesebb, mint a megelőző évben.⁵⁵

⁴¹ Hu 2021.

⁴² Xinhua Daily Telegraph 2021.

⁴³ Global Times 2021a.

⁴⁴ Gao 2021.

⁴⁵ Peng 2021.

⁴⁶ Jilin tartomány népkongresszusának állandó bizottsága 2021.

⁴⁷ Liu et al. 2020: 178–180.

⁴⁸ Zhang–Tao 2021.

⁴⁹ Hu 2021.

⁵⁰ Chongqing város népi kormányzata 2021.

⁵¹ Zhang 2021

⁵² Hu 2021.

⁵³ Xinhua Daily Telegraph 2021.

⁵⁴ Peng 2021.

⁵⁵ Zuo 2021.

A házasság intézményének védelme és népszerűsítése érdekében több tartomány meghosszabbítja a házasságkötéskor kivehető szabadság idejét, amely az országos szabályozás értelmében minimum három nap.⁵⁶ Ningxia⁵⁷ tartományban 10, a házasságkötés előtti egészségügyi szűrővizsgálatokon részt vevők számára pedig 13 napra emelik meg a szabadság időtartamát. Jilin⁵⁸ és Qinghai⁵⁹ tartományban 15, Gansu⁶⁰ és Shanxi⁶¹ tartományban 30 nap fizetett szabadságot vehetnek ki a friss házások. Anhui⁶² tartományban 10, Jiangxi⁶³ és Hebei⁶⁴ tartományban 15 nappal meghosszabbítják a szabadság államilag meghatározott idejét. Hubei⁶⁵ tartományban is lehetővé válik a hosszabbítás, de ennek részleteit a tartományi kormányzat ezután határozza meg.

2.4. Gyermek után járó pótszabadság

A születésösztönzés részeként több tartományban új típusú fizetett szabadságot is bevezettek, amelyet az éves normál szabadságon felül vehetnek ki a kisgyermeket nevelő szülők. Jilin⁶⁶ tartományban egyelőre csak tervezik a pótszabadság bevezetését, Fujian⁶⁷ és Hainan⁶⁸ tartományban pedig ajánlást fogalmaztak meg a helyi munkáltatók számára, hogy évente tíz nap pótszabadságot biztosítsanak a három éven aluli gyermeket nevelő szülők részére. Pekingben⁶⁹ és Shanghaiban⁷⁰ már most is jár évente öt nap fizetett pótszabadság a gyermek hároméves koráig. Chongqingban⁷¹ a szülési vagy apasági szabadság letelte után a munkáltató jóváhagyása esetén az egyik szülő a gyermek egyéves koráig gyermeknevelési szabadságot vehet ki, vagy mindkét szülő évente öt–tíz nap pótszabadságot

⁵⁶ Boquen 2021.

⁵⁷ Xue 2021.

⁵⁸ Jilin tartomány népkongresszusának állandó bizottsága 2021.

⁵⁹ Liu 2021.

⁶⁰ An–Yan 2021.

⁶¹ Wu–Zhai 2021.

⁶² Peng 2021.

⁶³ Xinhua Daily Telegraph 2021.

⁶⁴ Gao 2021.

⁶⁵ Peng 2021.

⁶⁶ Hu 2021.

⁶⁷ Fujian tartomány emberi erőforrás és társadalombiztosítási hivatala 2021.

⁶⁸ Sina 2021.

⁶⁹ Global Times 2021a.

⁷⁰ Xing 2021.

⁷¹ Chongqing város népi kormányzata 2021.

kap a gyermek hatéves koráig. Tianjinben,⁷² Guangdong,⁷³ Guizhou,⁷⁴ Hebei,⁷⁵ Heilongjiang,⁷⁶ Henan,⁷⁷ Hubei,⁷⁸ Hunan,⁷⁹ Jiangxi,⁸⁰ Liaoning,⁸¹ Ningxia,⁸² Shandong,⁸³ Sichuan⁸⁴ és Zhejiang⁸⁵ tartományokban évente 10 nap pótszabadság jár a három éven aluli gyermeket nevelő szülőknek. Anhui⁸⁶ tartományban a 10 nap pótszabadság a gyermekek hatéves koráig jár. Qinghai⁸⁷ tartományban egyelőre csak biztatják a munkáltatókat, hogy 15 nap többletszabadságot biztosítsanak a gyermek hároméves koráig, de Gansu⁸⁸ és Shanxi⁸⁹ tartományban már most igénybe vehető ez a 15 nap. Henan tartomány Changyuan⁹⁰ városában a tartományi minimumnál több, 30 nap szabadságot terveznek bevezetni a három éven aluli gyermekek szülei részére. Shaanxi⁹¹ tartományban már döntöttek az évi minimum 30 napról, amely a gyermekek egy- és hároméves kora között jár mindkét szülőnek.

2.5. Anyasági és gyermeknevelési támogatás

Kínában korábban a születési kvótákat betartó családok részesültek anyagi támogatásban.⁹² A népességpolitika fordulatát az is mutatja, hogy jelenleg, a háromgyermek-politika idején már a több gyermeket vállaló családokat is jutalmazták. Országos vagy tartományi szinten egyelőre nem, de a közigazgatási hierarchia alsóbb szintjein már legalább négy helyen döntöttek az anyasági és a gyermeknevelési támogatás bevezetéséről. Sichuan tartomány Panzhuhua⁹³

⁷² Zhang–Tao 2021.

⁷³ Feng 2021.

⁷⁴ Guizhou tartomány népi kormányzata 2021.

⁷⁵ Gao 2021.

⁷⁶ Wan 2021.

⁷⁷ Feng 2021.

⁷⁸ Wang 2021.

⁷⁹ Deng 2021.

⁸⁰ Xinhua Daily Telegraph 2021.

⁸¹ Zhang 2021.

⁸² Xue 2021.

⁸³ Zhang 2021.

⁸⁴ Global Times 2021f.

⁸⁵ Ma 2021.

⁸⁶ Dai–Liu 2021.

⁸⁷ Chen–Liu 2021.

⁸⁸ An–Yan 2021.

⁸⁹ Datong város népi kormányzata 2021.

⁹⁰ Global Times 2021f.

⁹¹ Peng 2021.

⁹² Hays 2013.

⁹³ Du 2021a.

városa havonta 500 *yuan* (körülbelül 25 000 forint) támogatást nyújt a másodiknak és harmadiknak született gyermekek hároméves koráig. Jilin tartomány Yanbian⁹⁴ autonóm prefektúrájában azok a szülők, akik második gyermeket is vállalnak, havonta 1000 *yuan* (körülbelül 50 000 forint) támogatást kapnak a születés utáni első 50 hónapban. Guangdong tartomány Huangzhugen⁹⁵ faluja havonta 3300 *yuan* (körülbelül 165 000 forint) támogatja azokat a helyi állandó lakcímmel rendelkező szülőket, akik helyben is dolgoznak. Ezt a támogatást az anyatejes tápláláshoz kötik, és a gyermek két és fél éves koráig nyújtják. Gansu tartomány Linze⁹⁶ járásában nem havi, hanem éves támogatás jár a több gyermeket nevelőknek: második gyermekeknél évente 5000 *yuan* (körülbelül 250 000 forint), harmadik gyermekeknél évente 10 000 *yuan* (körülbelül 500 000 forint) gyermeknevelési támogatást nyújtanak a gyermekek hároméves koráig. A szülés után összegszegű anyasági támogatást is ad a helyi kormányzat az állandó lakcímmel rendelkező anyáknak: első gyermek esetén 2000 *yuan* (körülbelül 100 000 forint), másodiknál 3000 *yuan* (körülbelül 150 000 forint), harmadiknál pedig 5000 *yuan* (körülbelül 250 000 forint) összegben. A támogatások összege viszonylag jelentős, figyelembe véve a tényt, hogy 2021-ben az egy főre eső éves átlagos elkölthető jövedelem összege Kínában 35 128 *yuan* (körülbelül 1 750 000 forint) volt.⁹⁷

2.6. Otthonteremtési támogatások

A háromgyermek-politika bevezetéséről szóló döntésben⁹⁸ a lakhatási támogatások bevezetése is szerepel, mint javasolt születésösztönző intézkedés. Ország-szerte már legalább három helyi kormányzat segíti a többgyermekes családokat lakhatási problémájuk megoldásában. Peking az első olyan kínai város, amely az önkormányzatibérlakás-program segítségével ösztönzi a gyermekvállalást. Chaoyang⁹⁹ kerületben azok az egynél több gyerekekkel rendelkező családok, amelyek már 2021. szeptember vége előtt bekerültek az önkormányzatibérlakás-programba, és még mindig várnak az ingatlanra, előre kerülnek a sorban, hogy hamarabb ingatlanhoz juthassanak. Két lakóparkból választhatnak egy ingatlant, amelyet a piaci árnál alacsonyabb díjon bérelhetnek ki. Jiangxi¹⁰⁰ tartomány is tervez lakhatási kedvezményeket nyújtani a többgyerekes családoknak,

⁹⁴ Kawate 2021.

⁹⁵ Global Times 2021e.

⁹⁶ Wang 2021.

⁹⁷ KNK központi népi kormánya 2022.

⁹⁸ KNK központi népi kormánya 2021a.

⁹⁹ Du 2021b.

¹⁰⁰ Du 2021a.

de igazi úttörőnek Gansu tartomány Linze¹⁰¹ járása tekinthető, amely legfeljebb 40 000 *yuan* (körülbelül kétmillió forint) összegű otthonteremtési támogatást nyújt a két és három gyerekkel rendelkező állandó lakosainak. Ez az első olyan közigazgatási egység, amely ingatlanvásárláshoz otthonteremtési támogatást vezetett be. Linze járás használt lakásainak átlagos négyzetméterára 2021-ben 3381 *yuan* (körülbelül 170 000 forint) volt.¹⁰²

2.7. Hozzájárulás a gyermekek oktatásához

Legalább három tartományban tervezik, hogy a többgyerekes családok oktatási költségeihez hozzájáruljanak a közeljövőben. Jiangxi¹⁰³ tartomány már jelezte ezt, de a támogatás részletei egyelőre nem ismertek. Gansu tartomány Linze¹⁰⁴ járása azoknak a szülőknek, akiknek második gyermeke helyi közfenntartású óvodába jár, évente 1000 *yuan* (körülbelül 50 000 forint) oktatási támogatást nyújt. Harmadik gyermek esetén ennek kétszeresét, 2000 *yuan*t (körülbelül 100 000 forint). Shanxi¹⁰⁵ tartományban a munkáltatók havonta minimum 200 *yuan* (körülbelül 10 000 forint) összegű támogatással járulhatnak hozzá alkalmazottaik három éven aluli gyermekeinek bölcsődei vagy óvodai költségeihez.

2.8. Hozzájárulás a szülési és egyéb egészségügyi költségekhez

Jelenleg nincsen egységes egészségbiztosítási rendszer Kínában, és óriásiak a regionális különbségek az egészségügyi intézmények fejlettségét vagy a fizetőképes lakosságot tekintve. A hagyományos egészségbiztosítások nem fedezik a gyermekszületés költségeit, ezért már legalább hat tartományban biztosítási reformot hajtottak végre. Tianjinben,¹⁰⁶ Anhui,¹⁰⁷ Gansu,¹⁰⁸ Guangxi,¹⁰⁹ Guizhou¹¹⁰ és Hubei¹¹¹ tartományokban ma már a szülési biztosítás állja a szüléskor felmerülő kórházi költségeket, ami eddig nem így volt. Shanxi¹¹² tartományban azok a párok, amelyek egyik vagy mindkét tagja sterilizációs műtéten

¹⁰¹ Zhang 2021.

¹⁰² 58 Tongcheng fangchan 2021.

¹⁰³ Du 2021a.

¹⁰⁴ Zhang 2021.

¹⁰⁵ Datong város népi kormányzata 2021.

¹⁰⁶ Hu 2021.

¹⁰⁷ Hu 2021.

¹⁰⁸ Hu 2021.

¹⁰⁹ Hu 2021.

¹¹⁰ Hu 2021.

¹¹¹ Wang 2021.

¹¹² Sina 2021.

esett át a háromgyermek-politika bevezetése előtt, és igénylik a visszaállító műtétet, ennek költségei alól mentesülnek.

2.9. Meddőségi intézetek számának a növelése

A Nemzeti Egészségügyi Bizottság 2021-es irányelvei alapján minden tartományban és tartományi jogú városban 2,3–3 millió lakosra kell jutnia egy meddőségi klinikának. Az új irányelvnek megfelelően Shanghai, Tianjin, illetve Anhui, Guizhou, Hebei, Henan, Shaanxi, Shanxi és Sichuan tartomány kiadta a meddőségi kezelések alkalmazására vonatkozó új ötéves tervét a 2021–2025-ös időszakra vonatkozóan.¹¹³ Sichuan tartományban 20, Anhui és Shaanxi tartományokban 10, Shanxi tartományban pedig 4 új intézetet állítanak fel 2025-ig. Az intézkedésekre a gyermekvállalás idejének későbbre tolódása és a meddő párok évről évre növekvő száma miatt van szükség.

2.10. Háromnál több gyermek engedélyezése

Heilongjiang¹¹⁴ tartomány engedélyez négy gyermeket a határ menti települések lakóinak. Gansu,¹¹⁵ Hebei,¹¹⁶ Heilongjiang,¹¹⁷ Henan,¹¹⁸ Hubei¹¹⁹ és Shanxi¹²⁰ tartományban háromnál több gyermeket vállalhatnak azok, akiknek a korábban született gyermekei közül valamelyik fogyatékos vagy gyógyíthatatlan betegségben szenved. Shanghaiban,¹²¹ Guangdong,¹²² Hebei,¹²³ Hubei,¹²⁴ Heilongjiang,¹²⁵ Ningxia,¹²⁶ Shandong¹²⁷ és Zhejiang¹²⁸ tartományokban azok a gyermekek, akik előző házasságból születtek, már nem számítanak bele az újabb házasságban engedélyezett gyermekek számába.

¹¹³ Li 2021.

¹¹⁴ Li–Wang 2021.

¹¹⁵ An–Yan 2021.

¹¹⁶ Gao 2021.

¹¹⁷ Gucheng.com 2021.

¹¹⁸ Feng 2021.

¹¹⁹ Wang 2021.

¹²⁰ Sina 2021.

¹²¹ Peng 2021.

¹²² Feng 2021.

¹²³ Gao 2021.

¹²⁴ Wang 2021.

¹²⁵ Gucheng.com 2021.

¹²⁶ Xue 2021.

¹²⁷ Zhang 2021.

¹²⁸ Peng 2021.

2.11. Egyéb

A fentiekén kívül egyéb kezdeményezésekkel is próbálják ösztönözni a gyermekvállalást a helyi kormányzatok. Jiangsu¹²⁹ az első olyan tartomány, amely módosította helyi törvényhozási szabályozását annak érdekében, hogy a többgyermekes nők gyermekvállalás esetén se veszítsék el munkahelyüket. Tiltja a nőket érintő munkahelyi diszkriminációt és házasságuk vagy gyermekvállalásuk munkaszerződésben való korlátozását. Elvárja, hogy a nők toborzása a férfiakkal azonos kritériumok szerint történjen. A szabályszegést pénzbüntetéssel sújtja. A korlátozások mellett aktívan is támogatja a gyermekvállalást, ugyanis a többgyermekes nők és munkahelyük is foglalkoztatási támogatásban részesülnek. Hainan¹³⁰ szigetén amennyiben a szülők nem veszik igénybe a gyermeknevelési pótszabadságot, egyikük napi egyórás gyermeknevelési szünetet kaphat a gyermek hároméves koráig. Ezt kiadni nem kötelező, egyelőre csak ajánlásként fogalmazta meg a helyi kormányzat. Shaanxi¹³¹ tartományban a gyermek egyéves koráig kell a munkáltatónak lehetőséget biztosítani a szoptatásra. Amennyiben ez nem megoldható, az anyukával való megegyezés alapján, három-hat hónap szoptatási szabadságot adhat ki a munkáltató, és ez az idő beleszámít a szolgálati időbe, és ennek során a szülési szabadság alatt járó jutatások is járnak.

A kutatás korlátai és jövőbeli kutatási lehetőségek

Mivel a tanulmány a kínai háromgyermek-politika első négy hónapjában megjelent születésösztönző intézkedéseket mutatja be, a kutatás eredményei csak egy pillanatnyi állapotot tükröznek. Az adatgyűjtést 2021. december végén befejeztem, az addig megjelent információkat dolgoztam fel, vagyis a később megjelenő kezdeményezések már nem szerepelnek benne. Az információkat egyedül gyűjtöttem napi hírfigyelés révén, így nem biztos, hogy minden újonnan megjelent támogató intézkedést sikerült rögzítenem, bizonyára megjelentek olyan intézkedések is, amelyekkel nem találkoztam.

Mindenképpen érdemes lenne fél-egy év múlva egy hasonló kutatást elvégezni, rögzíteni a változásokat, hiszen addigra bizonyára Kína teljes területén születésösztönző politikák lesznek már érvényben, és addigra bátrabb és kreatívabb intézkedések is megjelennek. Ezenkívül a háromgyermek-politika születésszámra és termékenységre gyakorolt hatását is érdemes megvizsgálni egy-két év múlva, hogy kiderüljön, mely kezdeményezések voltak a legsikeresebbek.

¹²⁹ Global Times 2021b.

¹³⁰ Sina baby 2021.

¹³¹ Peng 2021.

Következtetések

A születésösztönző propaganda Kínában a közeljövőben minden bizonnyal még intenzívebbé válik, és igyekszik a gyermekvállalás számára ideális légkört bemutatni. Ezzel párhuzamosan a kormány egyre több intézkedést fog bevezetni a gyermekvállalási hajlandóságot akadályozó tényezők elhárítása érdekében. A születésösztönző politikák tekintetében egyre alacsonyabb közigazgatási szinteken egyre konkrétabb intézkedések várhatók pénzügyi, adóügyi, oktatási, lakhatási és foglalkoztatási területeken. A reformerjellegű vezetők egyedi megoldásai közül a népszerű és sikeres kezdeményezéseket egyre több helyen fogják bevezetni. Várhatóan néhány éven belül kialakul egy olyan minimális támogatási szint, amely szinte minden tartományban érvényben lesz, és amelyet a helyi igények és körülmények alapján fognak kiegészíteni különböző támogatásokkal. Az országos és helyi népességgpolitikai szabályozást várhatóan a lakosság igényei és reakciói alapján rugalmasan fogják alakítani.

2025-re kiteljesedik a népességgpolitika ösztönző jellege, majd a következő tíz évben tovább finomodik a szabályozás.¹³² Előreláthatóan a háromgyermek-politika is kevés ahhoz, hogy visszafordítsa a születésszám és a termékenységi szint csökkenését, illetve a társadalom elöregedését, de az egyre bővülő, egyre kreatívabb és konkrétabb támogató intézkedések segítségével lassíthatja ezt a folyamatot. Lehetséges, hogy az intézkedések azonnali hatása előnyös lesz, ám makroszinten csekély,¹³³ kisebb, mint amekkorát a kormány vár tőle.¹³⁴ az elkövetkező öt évben két-háromszázezer többletszülést eredményezhet.¹³⁵

Felhasznált irodalom

- An Wenjian 安文剑 – Yan Jingzhen 闫景臻 (ed.) 2021. „Gansu sheng xin zeng 15 tian yu'er-jia, fuqi dou you 甘肃省新增15天育儿假，夫妻都有 [Gansu tartomány bevezeti a mindkét szülőnek járó 15 napos gyermeknevelési szabadságot].” *Zhongguo zhengwu* 中国政务. http://zw.china.com.cn/2021-11/29/content_77898696.html (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Asia Briefing 2022. “Annual Leave and Public Holidays in China.” *Asia Briefing*. <https://www.asiabriefing.com/countryguide/china/human-resources-and-payroll/china-public-holidays-2021> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Boquen, Antoine 2021. “Understanding Maternity and Marriage Leave in China.” *New Horizons*. <https://nhglobalpartners.com/maternity-marriage-leave-in-china/> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)

¹³² Xinhuanet 2021.

¹³³ Mahaseth 2021.

¹³⁴ The Times of India 2021.

¹³⁵ Mullen 2021.

- Chen Jing 陈晶 – Liu Peiran 刘沛然 (eds.) 2021. „Chanjia tiaozheng wei 188 tian ‘sanhai’ zhengce zhengshi luodi 产假调整为188天 “三孩”政策正式落地. [A szülési szabadság 188-ra változik, a háromgyermek-politika hivatalosan is életbe lép].” *Renminwang* 人民网. <http://qh.people.com.cn/n2/2021/1128/c182775-35025941.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Chen Xiaohui – Peng Weibin – Liao Liao – Dai Ni – Zhao Fengjun 2020. “Can Quantitative Easing Population Policy Rescue China’s Sinking Fertility Rate? A Comparative Examination between Jiangsu and Zhejiang.” *Cybergeo: European Journal of Geography*. (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.) <https://doi.org/10.4000/cybergeo.34066>
- Chongqing város népi kormányzata 重庆市人民政府 2021. „Chongqing shi renmin zhengfu 2021. Nüfang chanjia zengjia 80 tian nanfang hulijia zang zhi 20 tian xiangguan bumen jiedu ‘chongqing shi renkou yu jihua shengyu tiaoli’ xin bianhua, reng chu guojia guiding chanjia xiujia qijian de nü zhigong ke xiang chanjia xin gui 女方产假增加80天 男方护理假增至20天 相关部门解读《重庆市人口与计划生育条例》新变化, 仍处国家规定产假休假期间的女职工可享产假新规 [A nők szülési szabadsága 80 nappal, a férfiak apasági szabadsága 20 napra nő. Az illetékes hivatal értelmezi a chongqingi népesség és családtervezési szabályzat változásait. Azokra a női munkavállalókra, akik még az állam által garantált szülési szabadságukat töltik, vonatkozik már az új szabályozás.]” *Chongqing shi renmin zhengfu* 重庆市人民政府. http://www.cq.gov.cn/ywdt/jrzq/202112/t20211207_10088752.html (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Croft, Sarah Ansley 2021. “Small-Family Mindset: An Analysis of the Impact of China’s Family Planning Policies on Family Culture.” *Honors Theses, 1707*. https://egrove.olemiss.edu/hon_thesis/1707 (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Dai Mengmeng 戴萌萌 – Liu Liang 刘亮 (eds.) 2021. „Anhui yanchang chanjia liushi tian ziniu liu zhou sui qian meinian jiyu fuqi ge shi tian yu’erjia 安徽延长产假六十天 子女六周岁前每年给予夫妻各十天育儿假 [Anhuiban 60 nappal nő a szülési szabadság, a gyerekek 6 éves koráig a szülők mindkettőn évente tíz nap gyermeknevelési szabadságot vehetnek ki].” *Zhongyangshi* 央视网. <https://news.cctv.com/2021/11/19/ARTIh0ab823Cogw4W0iQz-L4I211119.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Datong város népi kormányzata 大同市人民政府 2021. „Xin ‘shanxi sheng renkou he jihua shengyu tiaoli’ shishi hou wo shi nuxing laodong zhe reng ran xiang shou 158 tian chanjia 新《山西省人口和计划生育条例》实施后 我市女性劳动者仍然享受158天产假 [Shanxi tartomány új népesség és családtervezési szabályzatának érvénybe lépése után városunkban a női dolgozók továbbra is 158 nap szülési szabadságot vehetnek ki].” *Datong shi renmin zhengfu* 大同市人民政府. <http://www.dt.gov.cn/dtzww/bshi/202112/d7abef45a1934068b-45ce69230711e79.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Davidson, Helen 2021. “China divorces drop 70% after controversial ‘cooling off’ law.” *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2021/may/18/china-divorces-drop-70-after-controversial-cooling-off-law> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Deng Mengfei 邓梦菲 (ed.) 2021. “Hunan lifa sheli ‘yu’erjia’ ‘dushengzi nu fumu hulijia’ 湖南立法设立“育儿假”“独生子女父母护理假” [A hunani törvényhozás szabályozza a gyermeknevelési és egykegyermekesek által a szülei gondozására kivehető szabadságot].” *Xinhua wang Hunan* 新华网湖南. http://hn.news.cn/2021-12/03/c_1128128282.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Du Juan 2021a. “Capital encourages bigger families.” *China Daily*. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202108/06/WS610c89d3a310efal1bd66703f.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Du Juan 2021b. “Beijing district home measure to encourage childbearing.” *China Daily*. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202110/12/WS6164c68ca310cdd39bc6e358.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)

- eChinacities.com. 2019. "Chinese Employers Banned From Asking Female Applicants About Family Status." *EChinacities.Com*. <https://www.echinacities.com/china-news/Chinese-Employers-Banned-From-Asking-Female-Applicants-About-Family-Status> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Feng Jiayun 2018. "The People's Daily: 'Giving birth is not only a family matter but also a national issue.'" *SupChina*. <https://supchina.com/2018/08/07/the-peoples-daily-giving-birth-is-not-only-a-family-matter-but-also-a-national-issue/> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Feng Li 冯粒 (ed.) 2021. „Guangdong: Zinu san zhousui yinei fumu meinian ge xiangshou 10 tian yu'erjia 广东：子女三周岁以内 父母每年各享受10天育儿假 [Guangdong: A gyermek három éves koráig mindkét szülő évente tíz nap pótszabadságot kap].” *Xinhuaawang* 新华网. http://www.news.cn/local/2021-12/01/c_1128121698.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Feng Ziyong 冯子雍 2021. „Henan yu'er jia kaishi shishile haizi san sui qian fuqi shuangfang meinian ke xiu shi tian 河南育儿假开始实施了 孩子三岁前夫妻双方每年可休十天 [Henanban bevezették a gyermeknevelési szabadságot, a három éven aluli gyermekek szülei évente tíz napot vehetnek ki].” *Renminwang* 人民网. <http://henan.people.com.cn/n2/2021/1129/c351638-35026458.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Fujian tartomány emberi erőforrás és társadalombiztosítási hivatala 福建省人力资源和社会保障厅 2021. „Yu'erjia guiding 育儿假规定 [Gyermeknevelési szabadsággal kapcsolatos szabályzat].” *Fujiansheng renli ziyuan he shehui baozhang ting* 福建省人力资源和社会保障厅. http://rst.fujian.gov.cn/wz/cjwt/ldgx/xxxj/202104/t20210408_5568295.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Gao Fang – Li Xia 2021. "From One to Three: China's Motherhood Dilemma and Obstacle to Gender Equality." *Women* 1.4: 252–266. <https://doi.org/10.3390/women1040022>
- Gao Xiaoru 高小茹 (ed.) 2021. „Hebei: Sheng san hai chanjia yan 90 tian fumu xin she dai xin yu'erjia河北：生三孩产假延90天 父母新设带薪育儿假 [Hebei: A harmadik gyermek születésekor 90 nappal nő a szülési szabadság, a szülők jogosultak egy új típusú gyermeknevelési szabadságra].” *Hebei xinwenwang* 河北新闻网. http://m.hebnews.cn/hebei/2021-11/23/content_8673254.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Global Times 2021a. "Update: Mothers in Beijing, Shanghai to have longer maternal leave up to 158 days." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202111/1239900.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Global Times 2021b. "E. China's Jiangsu pioneers legislation to secure jobs for women with more children." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202109/1235206.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Global Times 2021c. "China collects third-child policy slogans from public". *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202108/1230630.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Global Times 2021d. "China adopts law amendment allowing couples to have 3 children." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202108/1232025.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Global Times 2021e. "Village in Guangdong offers cash subsidies to parents of newborns." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202109/1234883.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Global Times 2021f. "Chinese cities offer longer parental leave, cash, housing subsidies to encourage childbirth." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202109/1235473.shtml?id=11> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Gucheng.com 股城网 2021. „Heilongjiang yu'er butie zhidu sheng haizi butie duoshao qian 黑龙江育儿补贴制度 生孩子补贴多少钱? [Heilongjiang gyermeknevelési juttatási rendszere: Mekkora összeggel támogatják a gyermekvállalást?].” *Guchengwang* 股城网. <https://finance.gucheng.com/202111/4122629.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)

- Guizhou tartomány népi kormányzata 贵州省人民政府 2021. „Zhong bang! Guizhou ‘yu’er jia’ laile! 3 sui yixia ying you’er fumu meinian ge xiang 10 tian jia重磅! 贵州“育儿假”来了! 3岁以下婴幼儿父母每年各享10天假 [Figyelem! Guizhou-ban is bevezetik a gyermeknevelési szabadságot, a három éven alatti gyerekek szülei mindketten évente tíz nap szabadságot kapnak.]” *Guizhousheng renmin zhengfu* 州省人民政府. https://www.guizhou.gov.cn/home/rdgz/202109/t20210929_70667532.html (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Hays, Jeffrey 2013. “One-child policy: Its history and impact on China today.” *Facts and Details*. <https://factsanddetails.com/china/cat4/sub15/item128.html#chapter-8> (Utolsó megtekintés: 2022.03.03.)
- Hu Decheng 胡德成 (ed.) 2021. „‘San hai zhengce’ luodi jin 5 ge yue, gedi peitao zhengce you naxie “三孩政策”落地近5个月, 各地配套政策有哪些? [Öt hónapja döntöttek a három gyermek politikáról, milyen támogató intézkedések jelentek meg szerzte az országban?]” *Beijing ribao* 北京日报 <https://ie.bjd.com.cn/5b165687a010550e5ddc0e6a/contentApp/5b16573ae4b02a9fe2d558f9/AP61655a4ee4b08aed9d87253d.html?issure=1&contentType=0&isBjh=0> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Jilin tartomány népkongresszusának állandó bizottsága 吉林省人民代表大会常务委员会 2021. „Jilin sheng renmin daibiao dahui changwu weiyuanhui guanyu xiugai ‘jilin sheng renkou yu jihua shengyu tiaoli’ de jue ding 吉林省人民代表大会常务委员会关于修改《吉林省人口与计划生育条例》的决定 [Jilin tartomány népkongresszusa állandó bizottságának döntése a jilini népesség és családtervezési szabályozás módosításáról]” *Jilinsheng renmin daibiao dahui changwu weiyuanhui* 吉林省人民代表大会常务委员会. http://www.jlrd.gov.cn/cwhgz/jyjd/202110/t20211029_8263450.html (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Kawate Iori 2021. “China cities push 3-child policy with cash and leave.” *NIKKEI Asia*. <https://asia.nikkei.com/Politics/China-cities-push-3-child-policy-with-cash-and-leave> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- KNK központi népi kormánya 中华人民共和国中央人民政府 2021a. „Shishi san hai shengyu zhengce, peitao shengyu zhichi cuoshi—jiedu ‘zhonggong zhongyang guowuyuan guanyu youhua shengyu zhengce cujin renkou changqi junheng fazhan de jue ding’ 实施三孩生育政策, 配套生育支持措施——解读《中共中央国务院关于优化生育政策促进人口长期均衡发展发展的决定》 [Háromgyermek-politika megvalósítása és a kapcsolódó születéstámogató rendelkezések — A KKP Központi Bizottságának és az Államtanácsnak a hosszú távon kiegyensúlyozott népességfejlődés érdekében a születésszabályozás optimalizálásáról szóló döntésének magyarázata]” *Zhonghua renmin gongheguo zhongyang renmin zhengfu* 中华人民共和国中央人民政府. http://www.gov.cn/zhengce/2021-07/21/content_5626255.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- KNK központi népi kormánya 中华人民共和国中央人民政府 2021b. „Zhonggong zhongyang bangongting guowuyuan bangongting yinfā ‘guanyu jinyibu jianqing yiwu jiaoyu jieduan xuesheng zuoye fudan he xiaowai peixun fudan de yijian’ 中共中央办公厅 国务院办公厅印发《关于进一步减轻义务教育阶段学生作业负担和校外培训负担的意见》 [A KKP Központi Bizottságának Általános Hivatala és az Államtanács Általános Hivatala kiadta a kötelező oktatásban tanuló gyermekek iskolai és iskolán kívüli terheinek további csökkentéséről szóló véleményét]” *Zhonghua renmin gongheguo zhongyang renmin zhengfu* 中华人民共和国中央人民政府. http://www.gov.cn/zhengce/2021-07/24/content_5627132.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)

- KNK központi népi kormánya 中华人民共和国中央人民政府2021c. „Guowuyuan guanyu yinfa zhongguo funü fazhan gangyao he zhongguo ertong fazhan gangyao de tongzhi 国务院关于印发中国妇女发展纲要和中国儿童发展纲要的通知 [Az Allamtanács jelentése a Tervezet a nők helyzetének javítására Kínában és a Tervezet a gyermekek helyzetének javítására Kínában című dokumentumok kiadásáról].” *Zhonghua renmin gongheguo zhongyang renmin zhengfu* 中华人民共和国中央人民政府. http://www.gov.cn/zhengce/content/2021-09/27/content_5639412.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- KNK központi népi kormánya 中华人民共和国中央人民政府 2022. „2021 Nian jumin shouru he xiaofei zhichu qingkuang 2021年居民收入和消费支出情况 [Lakossági jövedelem és fogyasztási kiadások 2021-ben].” *Zhonghua renmin gongheguo zhongyang renmin zhengfu* 中华人民共和国中央人民政府. http://www.gov.cn/xinwen/2022-01/17/content_5668748.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Kuo, Lily 2018. “China: New rules to prevent sex-selective abortions raise fears.” *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2018/jun/22/china-new-rules-jiangxi-province-prevent-sex-selective-abortions> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Li Jiahui 李佳慧 – Wang Sidi 王思迪 (eds.) 2021. „Heilongjiang sheng xiuzheng renkou yu jihua shengyu tiaoli zhichi san hai zhengce 黑龙江省修正人口与计划生育条例支持三孩政策 [Heilongjiang tartomány új népesség és családtervezési szabályzata a három gyermek politikával összhangban].” *Renminwang* 人民网. <http://hlj.people.com.cn/n2/2021/1027/c220027-34976490.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Li Siwen 李思文 2021. „Duo ge shengshi guihua xin zeng renlei fuzhu shengzhi jigou, muqian xuqiuliang da qie fenbu bu jun 多个省市规划新增人类辅助生殖机构，目前需求量 大且分布不均 [Számos tartomány és tartományi székhely tervezi új meddőségi klinikák alapítását, nagy rájuk a kereslet és aránytalanul oszlanak meg].” *Pengpai* 澎湃. https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_15479163 (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Liu Hongyan – Yu Dian – Wang Hui 2020. “A review of the development of maternity leave policy in China over the past 70 years.” *China Population and Development Studies* 3.2: 172–187. <https://doi.org/10.1007/s42379-019-00038-1>
- Liu Yingjie 刘英杰 (ed.) 2021. „Qinghai: Yanchang chanjia zhi 188 tian zengshe 15 ri yu'er-jia 青海：延长产假至188天 增设15日育儿假 [Qinghai: 188 napra hosszabbítják a szülési szabadságot, 15 napos gyermeknevelési szabadságot vezetnek be.].” *Zhonggongwang* 中工网. <http://www.worker.cn/34164/202111/27/211127111802386.shtml> (utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Ma Zhenhuan 2021. “Single children in Zhejiang given 5-day vacation to see parents.” *China Daily*. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202111/25/WS619f6df5a310cdd39bc7792e.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Mahaseth, Harsh 2021. “China’s Three-Child Policy is a Little Too Late to Revive and Not Too Reassuring for the Citizens.” *Kathmandu Tribune*. <https://kathmandutribune.com/china-three-child-policy-is-a-little-too-late-to-revive-and-not-too-reassuring-for-the-citizens/> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Mayger, James – Liu Yujing 2021. “China’s Three-Child Policy Puts More Pressure on Working Women.” *Bloomberg*. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-07-15/gender-discrimination-china-s-three-child-policy-hurts-working-women> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- MOORE MS Advisory 2020. “China’s Individual Income Tax: Everything you need to know.” *MOORE MS Advisory*. <https://www.msadvisory.com/en-gb/news-updates/september-2020/china-individual-income-tax-overview> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)

- Mullen, Andrew 2021. "China's three-child policy: Why was it introduced and what does it mean?" *South China Morning Post*. <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3136092/chinas-three-child-policy-why-was-it-introduced-and-what-does> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Országos Népi Gyűlés 全国人民代表大会2021a. „Zhonghua renmin gongheguo renkou yu jihua shengyu fa 中华人民共和国人口与计划生育法 [KNK Népszesség és családtervezési törvény].” *Quanguo renmin daibiao dahui* 全国人民代表大会. <http://www.npc.gov.cn/npc/c30834/202109/9ab0af08773c465aa91d95648df2a98a.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Országos Népi Gyűlés 全国人民代表大会2021b. „Zhonghua renmin gongheguo jiating jiaoyu cujin fa 中华人民共和国家庭教育促进法 [KNK Családi nevelést népszerűsítő törvény].” *Quanguo renmin daibiao dahui* 全国人民代表大会. <http://www.npc.gov.cn/npc/c30834/202110/8d266f0320b74e17b02cd43722eeb413.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Peng Ningling 彭宁铃2021. „Duo di zengshe yu'erjia, yanchang chanjia hunjia! Xiujia bude jiang shengzi 多地增设育儿假、延长产假婚假！休假不得降工资 [Sok helyen bevezették a gyermeknevelési szabadságot, és meghosszabbítják a szülési és házasságkötéskor járó szabadságot; a szabadság idején a fizetés nem csökkenthet.]” *Zhongguowang xinwen zhongxin* 中国网新闻中心. http://news.china.com.cn/2021-11/26/content_77895908.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Qian Yue 2021. "What Is the Three-Child Policy Really Trying to Accomplish?" *Sixth Tone*. <https://www.sixthtone.com/news/1008363/what-is-the-three-child-policy-really-trying-to-accomplish%3F> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Reuters 2021. "Reactions to China's new three-child policy." *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/china/reactions-chinas-new-three-child-policy-2021-05-31/> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Salát Gergely 2021. „Kína demográfiai helyzete a 2020-as népszámlálás tükrében.” *KKI Elemzések*. KE-2021/38. <https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2021.38>
- Sina 新浪2021. „Shanxi sheng renkou he jihua shengyu tiaoli gongbu 山西省人口和计划生育条例公布 [Shanxi tartomány népszesség és családtervezési szabályzatának közzététele].” *Xinlang* 新浪. <https://news.sina.com.cn/c/2021-10-29/doc-iktzscyy2390615.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Sina baby 新浪育儿2021. „Hainan sheng ni zeng yu'erjia meinian fuqi shuangfang ge xiu 10 tian 海南省拟增育儿假 每年夫妻双方各休10天. [Hainan tartomány tervezi a gyermeknevelési szabadság bevezetését, évente mindkét szülő tíz napot kaphat].” *Xinlang yu'er* 新浪育儿. <https://baby.sina.com.cn/news/2021-11-22/doc-iktzscyy7050324.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Sobotka, Tomas – Zhang Cuiling 2021. "Drastic changes in fertility level and timing in response to marriage and fertility policies: Evidence from Shandong province, China." *China Population and Development Studies* 5: 191–214. <https://doi.org/10.1007/s42379-021-00089-3>
- Sun, Luna 2022. "As China's population nears 'normalised phase of decline', experts assess pace and severity." *South China Morning Post*. <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3163841/chinas-population-nears-normalised-phase-decline-experts> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- The Times of India 2021. "China approves three-child policy with sops to encourage couples to have more children." *The Times of India*. <https://timesofindia.indiatimes.com/world/china/china-approves-three-child-policy-with-sops-to-encourage-couples-to-have-more-children/articleshow/85482118.cms> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)

- Tongcheng fangchan 同城房产2021. „2021 Linze xian ge bankuai ershoufang junjia 2021 [Linze járás használt ingatlanainak átlagos ára 2021-ben].” <https://www.58.com/fangjiawang/shi-2021-505/qy-5033/> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Wan Tingting 万婷婷 (ed.) 2021. „Heilongjiang: Meinian jiyu 3 zhousui yixia yingyou'er fumu ge 10 ri yu'er jia 黑龙江：每年给予3周岁以下婴幼儿父母各10日育儿假. [Heilongjiang: Évente tíz nap gyermeknevelési szabadság jár a három éven aluli gyermeket nevelő szülőknek].” *Pengpai* 澎湃. https://m.thepaper.cn/newsDetail_forward_15149467 (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Wang Fei 2013. “Does Family Planning Policy Matter? Dynamic Evidence from China.” Department of Economics, Dana and David Dornsife College of Letters, Arts and Sciences, University of Southern California. <https://www.semanticscholar.org/paper/Does-Family-Planning-Policy-Matter-Dynamic-Evidence-Wang/8b1e6195bff3eb9d1979055ad61fe26d85f46201> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Wang Hui 王会 (ed.) 2021. „Zhong bang! Hubei guan xuan: Chanjia zai zeng 60 tian, hunjia ke yanchang 重磅！湖北官宣：产假再增60天，婚假可延长！[Figyelem! Hivatalos bejelentés Hubei-ből: a szülési szabadság 60 nappal nő, és a házasságkötéskor járó szabadságot is meg lehet hosszabbítani].” *Hubei ribaowang* 湖北日报网. http://news.cnhubei.com/content/2021-11/26/content_14277256.html (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Wang, Orange 2022. “Will China’s 2021 birth data mark a turning point in demographic crisis?” *South China Morning Post*. <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3163465/china-population-2021-birth-data-offer-fresh-insight> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Wang Qingchu 2021. “Housing grants offered to incentivize more births.” *SHINE*. <https://www.shine.cn/news/nation/2109165111/> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Wu Bingbing 吴冰冰 – Zhai Ruimin 翟瑞民2021. „Ge shengfen xiuding jisheng tiaoli yanchang hunjia, shanxi zuichang ke xiu 30 tian 各省份修订计生条例延长婚假，山西最长可休30天 [A tartományok módosítják családtervezési előírásukat, például meghosszabbítják a házasságkötéskor járó szabadságot; Shanxi-ban legfeljebb harminc napot lehet kivenni].” *Souhu* 搜狐 https://www.sohu.com/a/503444902_313745 (Utolsó megtekintés: 2022.01.24.)
- Xing Yi 2021. “New Shanghai parents get paid leave extensions.” *China Daily*. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202111/25/WS619f7e13a310cdd39bc77946.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Xinhua Daily Telegraph 新华每日电讯2021. „Jiangxi xin zeng ‘yu’erjia’, fuqi meinian ge 10 tian 江西新增“育儿假”，夫妻每年各10天 [Jiangxi-ban bevezetik a gyermeknevelési szabadságot, a házaspárok évente fejenként tíz napot kapnak].” *Xinhua meiri dianxun* 新华每日电讯. http://www.news.cn/mrdx/2021-09/30/c_1310219483.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Xinhuanet 2021. “Xinhua Headlines: China unveils details of three-child policy, support measures.” *Xinhuanet*. http://www.xinhuanet.com/english/2021-07/21/c_1310073319.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Xinhuanet 新华网 2020. „Beijing: Mingnianqi lihun dengji chengxu zeng 30 tian lengjingqi 北京：明年起离婚登记程序增30天冷静期 [Peking: Jövő évtől a válási regisztrációs procedura 30 nap türelmi idővel hosszabbodik].” *Xinhuanet* 新华网. http://www.xinhuanet.com/politics/2020-12/05/c_1126823830.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Xue Tao 薛涛 (ed.) 2021. „Ningxia: Zengshe yu’erjia 10 tian yanchang hunjia zhi 13 tian 宁夏：增设育儿假10天 延长婚假至13天 [Ningxia: Tíz nappal nő a gyermeknevelési szabadság, 13 nappal nő a házasságkötéskor járó szabadság].” *Xinhuanet* 新华网. http://www.news.cn/local/2021-12/01/c_1128121379.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Yang Cheng – Song Linlin 2021. “Tianjin parents get longer child care leave.” *China Daily*. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202111/30/WS61a5f325a310cdd39bc7878f.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)

- Zhang Changyue 2021. "NW China county offers housing subsidies to families with at least two children." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202109/1234523.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zhang Hui 2021. "3rd-child policy written into Chinese law; expert projects 10% of GDP needed to raise birth rate." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202108/1232046.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zhang Hui – Liu Xin – Cao Siqi 2021. "China to allow couples to have 3 children, step leading to fertility-friendly society." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202105/1225003.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zhang Jianbo 张建波 (ed.) 2021. „Shandong ni zengjia pei’ou peichanjia, zengshe yu’erjia 山东拟增加配偶陪产假、增设育儿假. [Shandong tervezi az apasági szabadság meghosszabbítását és a gyereknevelési szabadság bevezetését].” *Xinhua wang shandong* 新华网山东. http://sd.news.cn/news/2021-12/07/c_1128138078.htm (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zhang Jingqi 张静淇 – Tao Jian 陶建 2021. „Tianjin xiuding lifa: yanchang hunjia, chanjia, peichanjia, sheli dusheng zinu fumu zhuyuan hulijia 天津修订立法：延长婚假、产假、陪产假，设立独生子女父母住院护理假 [Új szabályozás Tianjinben: A házasságkötéskor járó, szülési és apasági szabadság meghosszabbítása és az egyke gyermekek által szüleik kórházi gondozása esetén kivethető szabadság bevezetése].” *Renminwang Tianjin pindao* 人民网天津频道. <http://tj.people.com.cn/n2/2021/1129/c375366-35027554.html> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zhang Yanan 张亚楠 (ed.) 2021. „Yu’erjia, pei’ou hulijia, zhaoliao fumujia... liaoning xin zeng yi dabo fuli jiaqi 育儿假、配偶护理假、照料父母假...辽宁新增一大波福利假期！ [Gyermeknevelési, apasági, szülők ápolására használható szabadság; Liaoning juttatásként több új szabadságtípust vezet be].” *Xinlang caijing* 新浪财经. <https://finance.sina.com.cn/china/dfjj/2021-11-27/doc-ikyakumx0573840.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zhang, Zoey 2021. "China's Three-Child Policy: What Do the New Support Measures Say?" *China Briefing News*. <https://www.china-briefing.com/news/china-releases-supporting-measures-for-three-child-policy/> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zhao Yusha – Xu Keyue 2021. "New semester begins as China rolls out 'most strict measures in decades' to ease students' burden." *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202109/1233123.shtml> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)
- Zuo, Mandy 2021. "New survey suggests China's Generation Z is very reluctant to marry." *South China Morning Post*. <https://www.scmp.com/news/people-culture/gender-diversity/article/3151667/china-wants-incentivise-people-have-three-kids> (Utolsó megtekintés: 2022.01.20.)